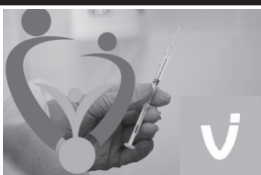

**Вакцинуємось.
Разом ми сильніші!**

Білоцерківська міськрайонна газета

Громадська ДУМКА

Виходить з 30 серпня 1990 р. № 89–90 (13994–13995), 5 Листопада 2021 р. Роздрібна ціна 3 грн. 00 коп.

Історичний акцент Євгена Чернецького

Сотні компетентних коментарів, книжок, телевізійних та радіопрोगрам, сюжетів, величезна кількість статей, особистих та спільних проєктів – неповний та надто узагальнений перелік здобутків за вже 30-річну діяльність історика, авторитетного генеалога ЄВГЕНА ЧЕРНЕЦЬКОГО, який, до того ж, відзначатиме свій півсторічний ювілей у січні наступного року. Завдяки його професіоналізму Білоцерківщину знають не тільки в Україні, але й у багатьох країнах світу. Особиста харизма, внутрішній творчий неспокой перетворюють питання, здавалося б, наукові та «кабінетні» на неймовірно цікаві сюжети історичних колізій – у його книжках та доповідях.

но кожна замовлена мною архівна справа – це надзвичайно цікаві знахідки, які стосуються локальної історії, дослідження якої у нас називають краєзнавством. Так я поринув і в цей напрям. У 2010-х повернувся до нумізматики й археології. Мене цікавлять старожитності в контексті Поросся і людей, які тут колись мешкали. Це унікальний простір, лісо-степ – прикордоння природи, культур, світоглядів, ідей. Велика межа. Тисячолітній виклик.

Масштабніший напрям моїх наукових зацікавлень – соціальна історія. Проте в основі, звичайно, генеалогія й історична демографія. На цьому матеріалі я написав і захистив кандидатську дисертацію в Україні. Цим займався і на докторантурі в Любліні.

Особливе відкриття...

Якщо дуже предметно, то це – «Олександрія», яка є квінтесенцією таємниць.

Такої концентрації символічних нашарувань я не зустрічав ніде. Однак проблема не лише в таємницях як таких. Проблема в нас. Сучасні комунікаційні і взагалі цифрові технології створюють ілюзію певної величч нашого часу, а тим часом ми невіглиси в порівнянні з людьми минулого, зокрема XIX століття. Дослідження «Олександрії» для мене – це подолання власного невігластва! У глобальнішому контексті мене все більше вражають тисячоліття минулого в реаліях нашого буденного. Жива історія.

– Чи правда, що на сьогодні для Вас важливий напрям діяльності – генеалогія? Яка особливість цієї сфери для Вас? Чия історія родини найбільш вразила?

– Так, правда. Йдеться про дослідження родів і родових спільнот (родів на певних теренах), укладання довідників. Генеалогічні довідкові видання – це більше половини моїх публікацій.

Генеалогічні дослідження дуже кропіткі, а також дуже витратні. Відтак це часто реалізація прагнень і мрій інших людей, які самі не беруться за такі пошуки (через брак часу, спеціальних знань). Від початку досліджень родоводів я усвідомлював, що вивчаю родичів – далеких, дуже далеких, проте все ж родичів. Для мене не існує чужих родоводів. Дуже наочно це демонструють дані тестування ДНК. Наприклад, з'ясувалося, що я родич (хоча й переважно дуже далекий) усіх учасників зустрічей Білоцерківського рицарського кола, які зробили ці тести.

Найбільше мене вразили Федкевичі з с. Ріжки на Таращанщині. Мені вдалося дослідити цей рід з XVI століття. Надзвичайна історія! Слуги знаменитих Немиричів, родичі гетьмана Івана Виговського, один із них – генеральний писар! Потім учасники сеймику Київського воеводства, судові службовці, власники значної кількості маленьких маєтків на Київщині і Волині. У XIX столітті – боротьба за визнання в дворянстві, згромадження унікального (як для дрібної шляхти) архіву, поразка і жорстка опозиція до Імперії у формі прийняття штундизму. Федкевичі на початку XX століття були селянами, і вся

ця історія розгорталася переді мною, як щось неймовірне, неможливе, але насправді у кожного з нас є така ж цікава історія. Просто на збирання джерел може не вистачити життя. У випадку Федкевичів дуже значну частину цієї роботи зробили вони самі – 200, 300 років тому. Я просто йшов їхніми стежками. Остаточний результат цієї праці досі не виданий. Це досить монументальна річ.

– Ваша діяльність охоплює близько 30 років. Чи підраховували, скільки за цей період написано книжок, наукових праць тощо?

– Загалом видано близько 1500 публікацій, з них близько 70 – це книги. Проте більшість зібраних джерел не опубліковані. Забагато зібрав, закоротке людське життя.

– Можливо, вже черга за художньою літературою?

– Моя позиція полягає в тому, що слід робити те, в чому ми найкращі. У мене забагато поцінування історичної реальності у найдрібніших її проявах. Великі письменники – це, передусім, філософи. Завжди йдеться про Всесвіт, навіть якщо описується коротке мовчання на брудному повітрі. Дослідження життя істориками та його усвідомлення письменниками – це різна техніка творіння. Я з іншого боку цієї медалі.

– До речі, в соціальних мережах на Ваших сторінках час від часу виникають загадкові уривки текстів про пошуки скарбів чи то Мазепи, чи то Браницьких... Ви плануєте пошуки містичного «золота», чи нову книгу?

– У 1996 р. я вперше (як сторонній слухач!) почув історію про наші дослідження таємниць, пошуки підземель, скарбів Браницьких, гетьманської скарбниці тощо. Оповідач не знав, що я мав безпосереднє відношення до цих пошуків. Я почув про себе як про частину нового міфу! Мене це вразило надзвичайно. На зламі 1990-х і 2000-х під впливом цього враження я почав систематично збирати матеріали про діяльність нашої пошукової групи. Потім знадобилося 20 років, щоб зрозуміти, як це треба написати. Є попередні спроби написати цю книгу, до яких я не повернувся. Будь-яка книга, яка чогось варта, наче вже існує до її написання. Відтак слід знайти до неї шлях, а часом випадає тинятися завулками, потім доводиться повертатися.

Працюючи над цими матеріалами, я весь час дивуюся, як багато вдалося зберегти! Чорновий варіант книги майже готовий. На Facebook мене вже стільки людей розпитували про неї! Попереду – редактування, макетування, друку. Проте я вже бачу цю книгу – сенсаційна, контроверсійна, дискусійна! Досить об'ємна: тільки знімків, зроблених безпосередньо під час досліджень, 395... Чимало планів, креслень. Частина з них – взагалі не має пояснень, і я не беруся їх комментувати. Просто згрупував до окремого додатка. Сподіваюся, що читачі матимуть більше часу на їхню розгадування, бо мені його дуже бракує.

– Над якими цікавими проєктами працювали останні кілька років?

– Вражаючим, як на мене, дослідженням останнього часу став текст під робочою назвою «Культурні маркери», написаний під час першого локдауну. Йдеться про пізнання минулого, часом дуже далекого минулого, завдяки реаліям нашого повсякдення. Зрештою дуже короткий текст складається з трьох частин, кожна з яких присвячена певній церковно-історичній реалії. Висновки неймовірні. Вони нищать звичну схему минулого, до якої ми так звикли. Повертають до правди.

Я вже згадував про пошуки історичних цінностей у Білій Церкві. Робоча назва цієї книги – «Графські скарби та руїни Всесвіту». Такий собі «кубик Рубіка» з тисяч людей, спільнот, подій, більшості з яких ми досі не знаємо. Відновлення фрагментів величезної мозаїки-таємниці. Я усвідомлював, що свого часу мені пощастило стати частиною надзвичайно цікавого дослідження, проте його справжні масштаби з'являються просто зараз перед моїми очима! Це неймовірно захоплює!

Надзвичайно цікавим є спільний проєкт із Олександром Івановим «Невідома «Олександрія». Минулого року вийшло перше видання цього проєкту про Четвертий павільйон, від якого лишилися самі підмурівки, а ця книга дозволяє ходити кімнатами, бачити його мешканців. Велика кольорова книга про одну палацову будівлю! Жоден парк в Україні не має подібного дослідження, і мені не траплялося чогось схожого і поза Україною. Нещодавно також було випущено «Історичну мапу 1858 року», яка виявляє символізм «Олександрії», що відтворює світ «Божественної комедії» Данте.

Дуже цікавою є робота над новими інтернет-проєктами: свій сайт, канал «Тисячоліття історії» на YouTube, сторінка «Тисячоліття історії» на Facebook, на якій ми розвиваємо також ідеї-проєкти «Бібліотека Тисячоліття» та Білоцерківський екуменічний центр пам'яті (про кладовища під асфальтом).

Нові проєкти... Все дослідити, всього написати не вдасться. Навколо мене величезна кількість зібраних джерел... Я прислухаюся до життя, вдивляюся в стежини, що губляться за обрієм, і йду туди, звідки чую, що мене кличуть.

Спілкувалася **Наталія ВЕРЕСНЕВА**

З народним артистом України Богданом Бенюком

